

HELSINGIN KAUPUNGIN TIETOKESKUKSEN

verkkojulkaisu

2005

14

Heikki Helin

Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2004

Menokasvu velaksi

Kuvat: Heikki Helin

Verkkojulkaisu

ISSN 1458-5707

ISBN 952-473-434-6

LISÄTIETOJA

Heikki Helin

Puh. 03-734 2927

etunimi.sukunimi@phnet.fi

1 Tilinpäätösyhteenvedon taustaa

Tämä on kahdestoista Helsingin kaupungin tietokeskuksen sarjoissa julkaistu suurten kaupunkien tilinpäätöstarkastelu. Ensimmäinen tehtiin vuoden 1993 tilinpäätöksistä. Talousarvioyhteenvedoja on laadittu myös 12, ensimmäinen koottiin vuoden 1994 talousarvioista.

Tarkastelussa on mukana 16 asukasluvultaan Suomen suurinta kaupunkia. Kun tässä julkaisussa käytetään ilmaisua suuret kaupungit, tarkoitetaan sillä juuri näitä 16 suurinta kaupunkia.

Tilinpäätösten tarkastelussa on viime vuosina korostunut tarve saada yhteenvedo valmiiksi mahdollisimman nopeasti tilinpäätösten valmistumisen jälkeen. Tavanomaisen paperijulkaisun julkaisurytmi johtaa kuitenkin usean viikon viiveeseen. Tämän takia tilinpäätöksistä onkin laadittu pikaisen yleiskuvan antava yhteenvedo, joka voidaan tulostaa verkosta. Ensimmäisen kerran verkosta tulostettava tilinpäätösyhteenvedo tehtiin neljä vuotta sitten.

Tämä kuten aikaisemmatkin suurten kaupunkien tilinpäätösten ja talousarvioiden yhteenvedot on kyseisten kaupunkien talousjohton ja kirjoittajan tiiviin yhteistyön tulos. Tietojen nopea kokoaminen ja välittäminen vähentävät kaupunkien keskinäistä lukujen kyselyä ja päällekkäistä työtä. Samalla se helpottaa kaupungin taloudellisen tilan havainnollistamista, kun se voidaan suhteuttaa muiden suurten kaupunkien tuoreisiin lukuihin. Kaupungeille on lähetetty tässä julkaisussa olevat kuviot ja taulukot Powerpoint-tiedostona, jota ne ovat voineet käyttää tilinpäätöstä esitellessään.

Tarkastelun perustan muodostaa siis kaupunkien kirjoittajalle lähettämät vuoden 2004 tilinpäätöstiedot. Tässä esitetyt tunnusluvut ovat kaupunkien itsensä laskemat. Laskentakaavat ovat Suomen Kuntaliiton tilinpäätösmallin mukaiset.

Vertailu tuntuu vuosi vuodelta käyvän vaikeammaksi¹, vaikka kirjanpito-uudistuksen ja muiden muutosten tarkoituksena on sanottu olleen kuntien välisen vertailtavuuden parantaminen. Kuntien ongelmaksi saattaa muodostua se, että talouslukujen vertailuongelmat voivat vaikuttaa valtion kuntataloutta koskeviin päätöksiin.

Sysmässä pääsiäisenä 2005

Heikki Helin

¹ Ongelmia aiheutuu mm. toimintojen erilaisesta organisoinnista (tavallinen hallintokunta, liikelaitos, osakeyhtiö), tilaaja-tuottajamalleista, konsernipankkijärjestelyistä, uudenaikaisista investointien rahoitusratkaisuista ja vastuista.

2 Tulorahoituksen riittävyys

Kunnan tulorahoituksen katsotaan olevan tasapainossa, kun vuosikate vastaa suunnitelmapoistoja. Poistojen tulisi vastata keskimääräistä vuotuista korvausinvestointitarvetta. Korvausinvestoinnit kattava vuosikate tarkoittaa, ettei kunnan tarvitse velkaantua, realisoida käyttöomaisuutta tai pitkäaikaisia sijoituksia eikä vähentää toimintapääomaansa pitääkseen palvelujen tuotantovälineet toimintakunnossa.

Vuosikatteen ja poistojen suhdetta kuvaa tunnusluku vuosikate prosentteina poistoista. Jos tunnusluku on vähintään sata, on kunnan talous tasapainossa tämän määritelmän mukaan. Jos tunnusluvun arvo on plusmerkinen, mutta pienempi kuin 100, on kunnan talous heikko tai heikkenevä. Kun vuosikate on miinusmerkinen, on talous epätasapainossa.

Tulorahoitus oli vuonna 2004 vuosikatteen ja poistojen vertailun perusteella tasapainossa 7 kaupungissa. Kahdessa kaupungissa vuosikate prosentti poistoista oli välillä 90–100. (kuvio 1)

Vuonna 2003 tulorahoitus oli tasapainossa 8 kaupungissa. Kahdessa kaupungissa vuosikate prosentti poistoista oli välillä 95–100. Vantaan vuosikate jäi miinusmerkkiseksi². Vuonna 2002 kaikilla muilla suurilla kaupungeilla Helsinkiä lukuun ottamatta vuosikate oli poistoja suurempi.

Kaupunkien painotettu keskiarvo vuosikate prosentti poistoista oli 102,3 prosenttia. Vuonna 2002 se oli 95,5 ja vuonna 2002 jopa 118,7 %.

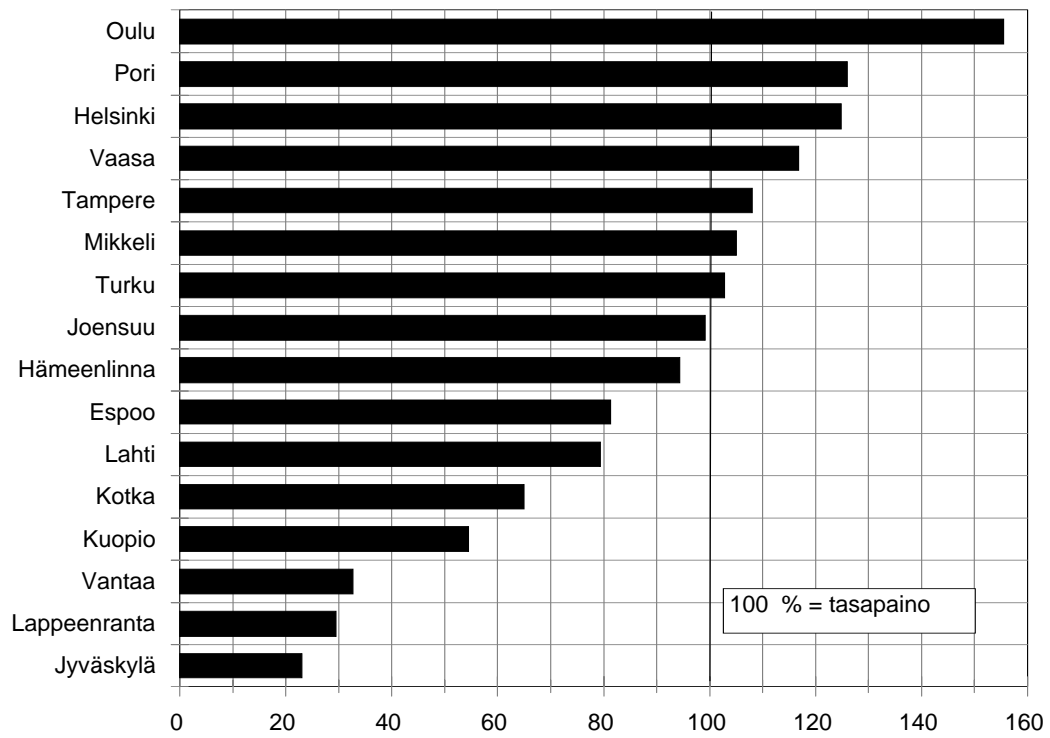
Absoluuttisilla luvuilla mitaten 9³ kaupungin vuosikate heikkeni.

Tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa on otettava huomioon myös veroprosentti, jolla vuosikate on saatu aikaan. Vuodelle 2004 korottivat veroprosenttiaan Espoo ja Tampere. (kuvio 4)

Tilikauden tulos oli miinusmerkinen 9 kaupungissa. Suurten kaupunkien yhteenlaskettu tulos oli 127,6 miljoonaa euroa. Se parani edellisvuodesta 11 milj. euroa. Tilikauden ylijäämää kertyi yhteensä 149,9 milj. euroa. Ylijäämä kasvoi edellisvuodesta 63 milj. euroa. (liitetaulukko 8)

²Vuosina 1990–2002 on vuosikate suurissa kaupungeissa ollut miinusmerkinen viidessä kaupungissa: Vantaa (1991, 2003), Lahti (1992, 1997, 2000), Joensuu (1997), Hämeenlinna (1997) ja Mikkeli (2000).

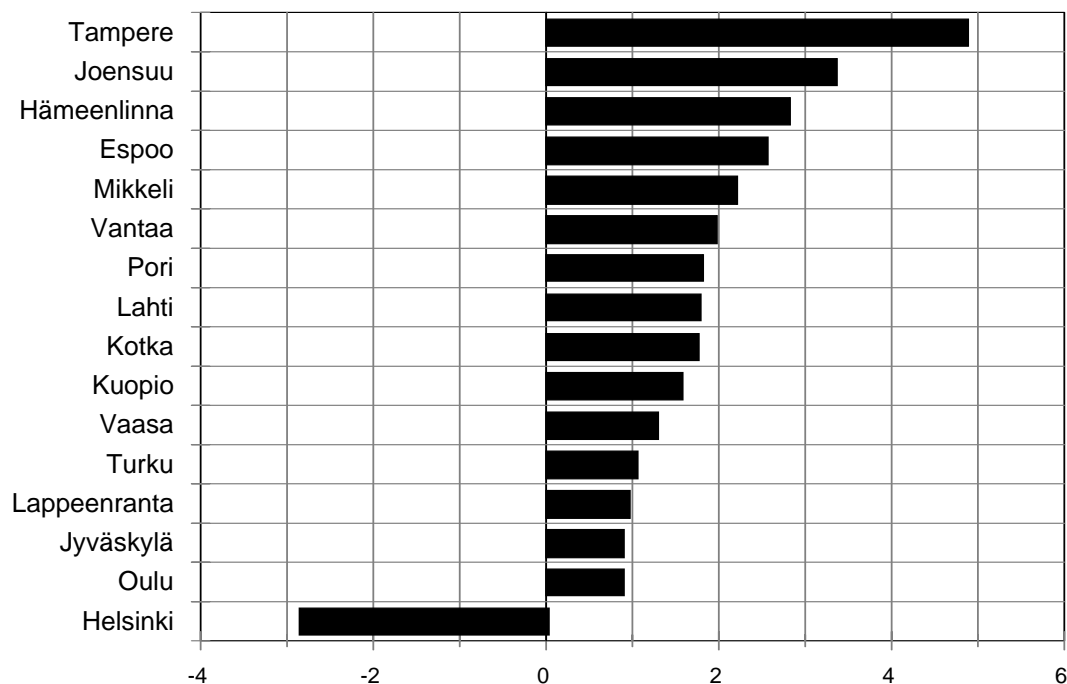
³Turku, Oulu, Kuopio, Jyväskylä, Pori, Kotka, Joensuu, Hämeenlinna ja Mikkeli.

Kuvio 1. Vuosikate prosentteina poistoista vuonna 2004

3 Verotulot

Suurten kaupunkien verotulot kasvoivat edellisvuodesta 38 milj. euroa. Ainoastaan Helsingin verotulot vähenivät (kuvio 2). Vuodesta 2002 yhteenlasketut verotulot vähenivät 218 milj. euroa.

Kuvio 2. Verotulojen muutos % 2004

Kokonaisverotulojen vaatimattomaan kasvuun vaikutti merkittävästi ansiotulovähennyksen korotus. Sisäasiainministeriön laskelman mukaan se vähensi 16 suurimman kaupungin tuloveroa 138 milj. euroa. (liitetaulukko 5)

Kunnan tulovero väheni Helsingissä ja Espoossa. Espoon tulovero supistui vaikka veroprosenttia korotettiin 0,50 veroprosentilla⁴.

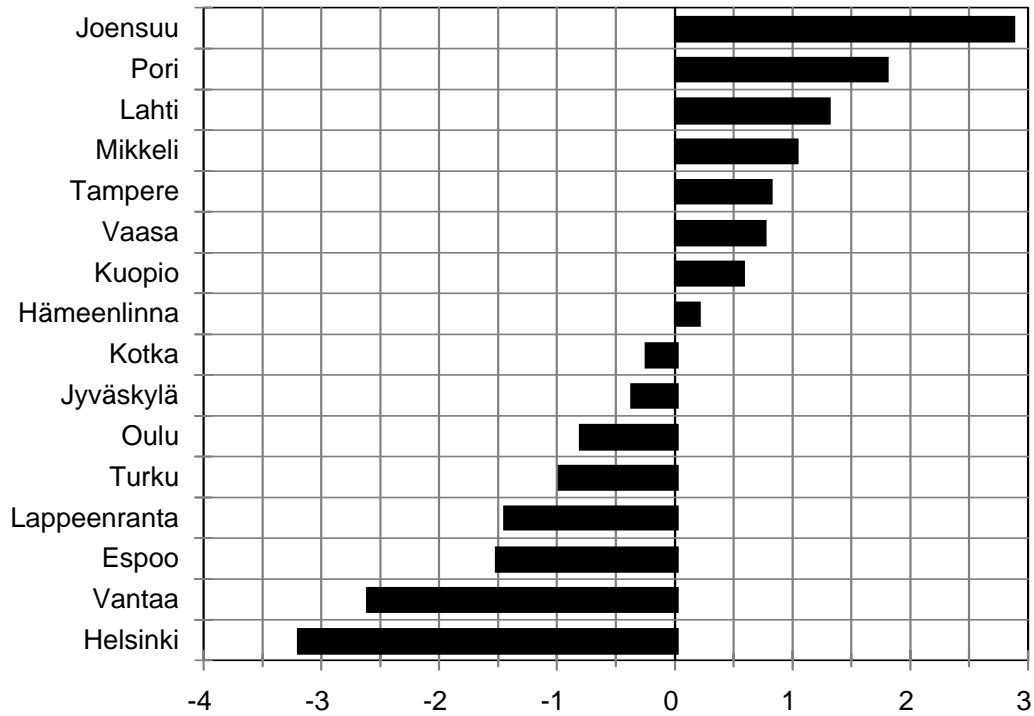
Viiden kaupungin (Helsinki, Lahti, Pori, Lappeenranta ja Kotka) yhteisöverotulot vähenivät. Yhteen laskien yhteisövero kasvoi 17,1 milj. euroa ja kiinteistövero 16,8 milj. euroa. (liitetaulukko 3)

Tilinpäätösten verotulot jäivät yhteensä 84,5 miljoonaa euroa. Kahdeksan kaupungin verotulot kertyivät vähintään talousarvion mukaisesti. (kuvio 3)

Verotulovajauksesta 76,5 milj. euroa johtui kunnan tuloverosta ja 10 milj. euroa kiinteistöverosta. Helsingin verotulovaje oli 63,6 milj. euroa. (liitetaulukko 4)

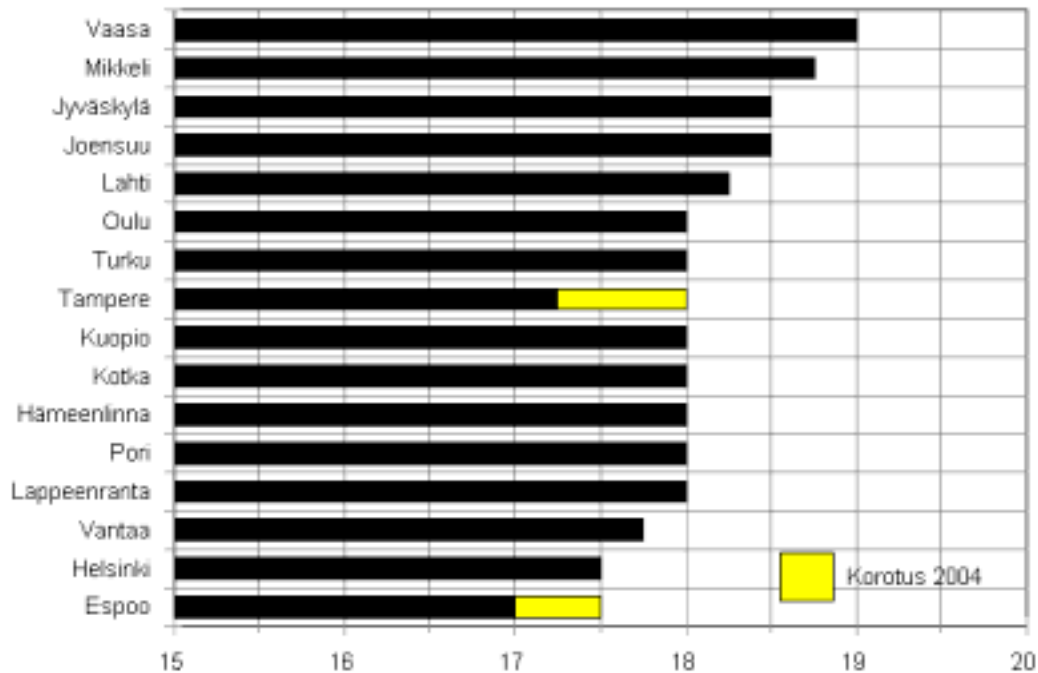
⁴ Korotuksen vaikutus Espoossa oli 20 milj. euroa. Myös Tampereen 0,75 veroprosentin korotuksen vaikutus oli 20 milj. euroa. Ilman korotusta Tampereen tuloveron kasvu olisi jäänyt 0,8 miljoonaan euroon.

Kuvio 3. Verotulojen ero % tilinpäätös–talousarvio 2004

Vuonna 2004 veroprosenttiaan korottivat Espoo ja Tampere. Vuonna 2003 korotuksen tekivät Helsinki, Turku, Vaasa, Hämeenlinna ja Mikkeli.

Kuvio 4. Veroprosentit ja niiden korotukset 2004

4 Valtionosuudet

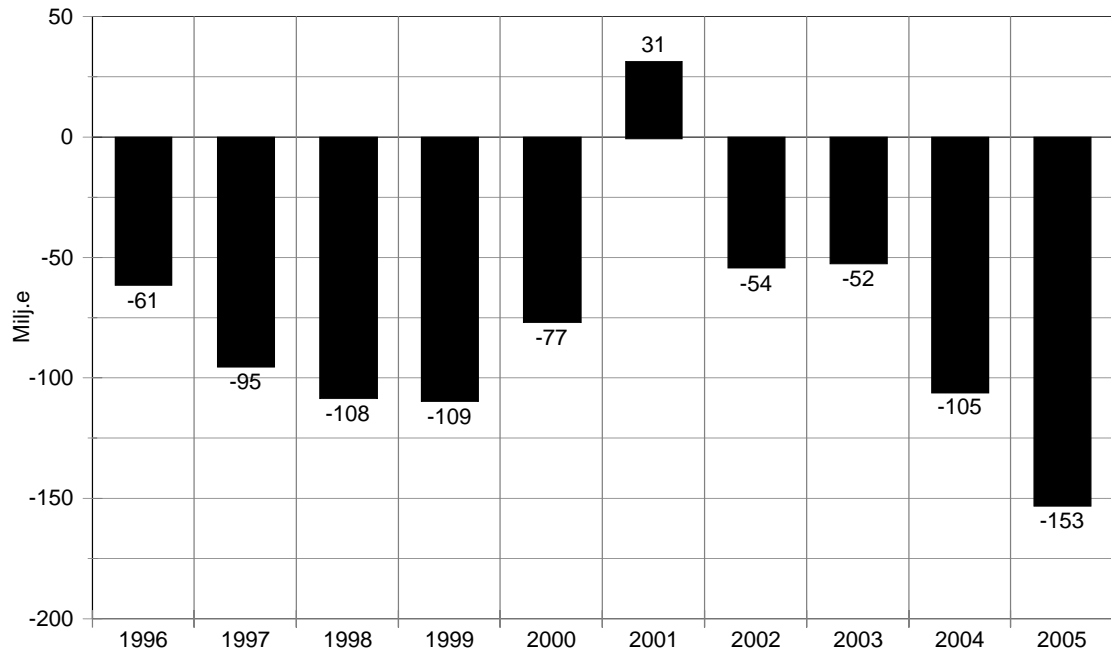
16 suurimman kaupungin valtionosuudet kasvoivat edellisvuodesta 239,9 milj. euroa. Muutoksesta 39,0 milj. euroa johtui verotulotasauksesta, 147,0 milj. euroa verotulojen vähennyksen kompensatiosta, 39,6 milj. euroa indeksitarkistuksesta ja 14,3 milj. euroa oli muuta valtionosuuksien kasvua.

Taulukko 2. Käyttötalouden valtionosuuksien muutos 2004 (1000 e)

Valtionosuus 2004 1000 e	Valtion- osuuden muutos	Siitä: verotulo- tasaus	Siitä: kompen- saatio	Siitä: indeksi- tarkistus	Siitä: muu
Helsinki	60 265	8 968	38 791	10 395	2 111
Espoo	39 337	19 687	15 358	4 166	126
Tampere	20 356	3 188	13 849	3 735	-416
Vantaa	22 579	1 512	12 606	3 420	5 041
Turku	23 875	5 468	12 102	3 253	3 053
Oulu	15 329	5 625	8 635	2 340	-1 271
Lahti	8 492	-2 335	6 790	1 826	2 211
Kuopio	4 939	-2 797	6 086	1 640	10
Jyväskylä	3 838	-845	5 621	1 531	-2 470
Pori	4 394	-3 177	5 260	1 416	895
Lappeenranta	6 372	347	4 069	1 095	862
Vaasa	17 018	10 251	3 945	1 058	1 764
Kotka	4 759	-797	3 786	1 015	756
Joensuu	3 780	-2 129	3 624	979	1 307
Hämeenlinna	3 447	-626	3 239	872	-38
Mikkeli	1 091	-3 369	3 222	865	373
Yhteensä	239 871	38 969	146 981	39 607	14 315

Viime vuosina kaikkien Suomen kuntien yhteenlasketut tasausvähennykset ovat olleet suuremmat kuin tasauslisäykset. Vuonna 2005 ero on peräti 153 milj. euroa. Kuviossa 4 on esitetty tasausvähennysten ja -lisäysten erot miljoonina euroina

Kuvio 4. Verotulotasauksen tasausvähennysten ja tasauslisäysten erotus 1996–2005 koko maan luvuin (milj. euroa)

5 Menojen ja tulojen muutos

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista. Maksurahoituksen osuutta toimintamenoista kuvataan tunnusluvulla, joka lasketaan kaavasta:

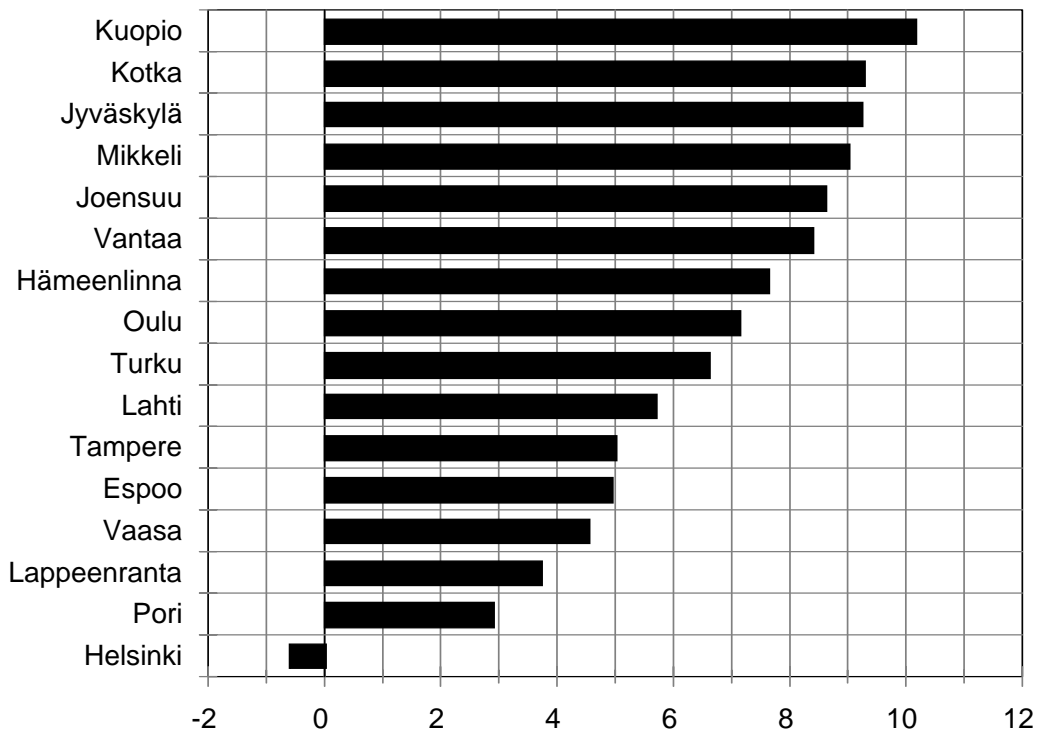
Toimintatuotot % toimintakuluista:

$$=100 * \text{toimintatuotot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$$

Kunnan koko, toimintojen yhtiöittäminen, liikelaitostaminen ja oppilaitosten ylläpitäminen vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät kuntakohtaisia eroja. Tunnusluku vaihtelee 17–45 prosentin välillä (liitetaulukko 7). Pienin se on kaupungeilla, joilla energia- ja vesihuoltolaitos on yhtiötetty.

Toimintakulujen muutoksia tarkastelemalla voi päätellä jotain kaupunkien menojen kehityksestä. Helsingin toimintakulut vähenivät edellisvuodesta 0,6 prosenttia. Yli 7 prosenttia toimintakulut kasvoivat peräti 7 kaupungissa. Pieneltä osaltaan toimintakulujen kasvua selittää aluepelastuslaitosten käynnistyminen, mutta vain hyvin pieneltä osalta.

Kuvio 5. Toimintakulujen muutos % 2004

Helsingin toimintakulut vähenivät myös vuonna 2003. Kahden vuoden toimintakulujen⁵ muutos oli 10 kaupungissa yli 12,0 prosenttia ja näistä neljässä yli 15,0 prosenttia.

⁵ Lukua ei voitu laskea Lappeenrannasta, jossa liikelaitoksena ollut energialaitos yhtiötettiin.

Toimintakate parani Helsingissä. Keskimääräinen toimintakatteen muutos vuonna 2004 oli –3,2 prosenttia. Toimintakate heikkeni kuudessa kaupungissa vuosina 2002–2004 vähintään 12 prosenttia. (liitetaulukko 7)

Suurten kaupunkien yhteenlasketut luvut ilman Helsinkiä näyttävät paljon heikommilta. Toimintakulujen kasvu vuonna 2004 oli näin laskien 6,5 prosenttia ja vuosien 2002–2004 kasvu 12,7 prosenttia.

Jos Helsingin toimintakulut olisivat kasvaneet vuonna 2004 näin lasketun keskiarvon mukaan, olisivat ne olleet 200 milj. euroa tilinpäätöstä suuremmat. Vuosien 2002–2004 kasvu olisi ollut 395 milj. euroa. Yhden veroprosentin tuotto oli Helsingissä noin 95 milj. euroa. Helsingin vuosikate vuonna 2004 oli 380 miljoonaa euroa. Ilman vuosien 2003 ja 2004 ”vyön kiristystä” kaupungin talous olisi ollut viime vuonna kriisin partaalla.

Peruspalveluohjelmassa⁶ (18.3.2004) arvioitiin optimistisesti kuntien toimintamenojen nimellisen vuosikasvun hidastuvan keskimäärin vajaaseen 4 prosenttiin vuonna 2003 toteutuneesta 4,5 prosentin kasvusta. Suurista kaupungeista tähän tavoitteeseen pääsivät vain Helsinki, Pori ja Lappeenranta.

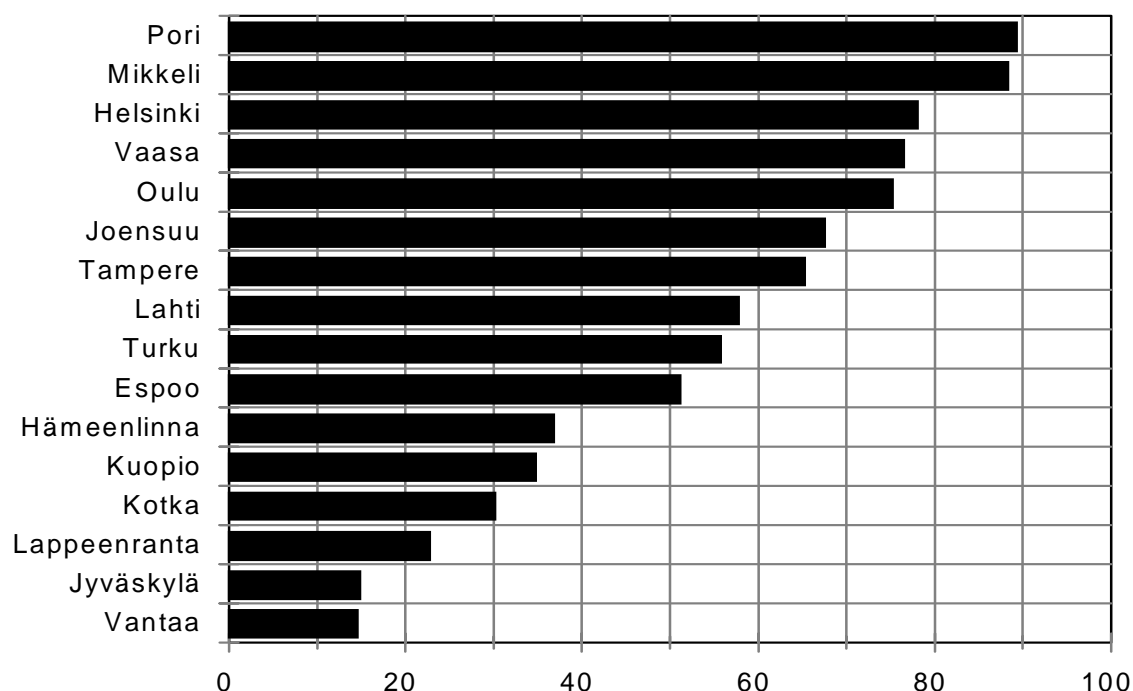
⁶ Peruspalveluohjelma 2005–2008. Peruspalveluohjelmaa valmisteleva ministerityöryhmä. 18.3.2004
Peruspalveluohjelma annetaan eduskunnalle. Sisäasiainministeriön tiedote 18.3.2004.

6 Rahoituslaskelma

Vuosikatteiden ja poistojen vertailun ohella tulorahoituksen riittävyyttä voidaan arvioida investointien tulorahoitusprosentin avulla. Se saadaan laskemalla vuosikate prosentteina investointien omahankintamenoista, joka saadaan vähentämällä käyttöomaisuusinvestoinneista saadut rahoitusosuudet (valtionosuudet).

Vaikka 7 kaupungin tulorahoitus oli tasapainossa kun verrattiin vuosikatetta ja poistoja, ei minkään suuren kaupungin vuosikate riittänyt kattamaan investointien omahankintamenoa (kuvio 6). Investointien tulorahoitusprosentti oli kaikissa pienempi kuin 100.

Kuvio 6. Investointien tulorahoitusprosentti vuonna 2004

Käyttöomaisuusinvestoinnit olivat 1 132 miljoonaa euroa ja rahoitusosuudet niihin vain 36 miljoonaa euroa. Omahankintameno oli siten 1 296 miljoonaa euroa. Vuosikate oli tästä vähän yli puolet (802 milj. e) painotetun⁷ investointien tulorahoitusprosentin ollessa 61,9 %. Poistot olivat 784 miljoonaa euroa. Omahankintameno ja poistojen ero (511 milj. e) kuvaa, että kaupungit ovat tehneet runsaasti muitakin kuin vain korvausinvestointeja (liitetaulukko 9).

⁷ **Painotettu keskiarvo** saadaan laskemalla yhteen 16 kaupungin vuosikatteet ja omahankintamenot. Tämän jälkeen lasketaan paljonko vuosikate on prosentteina omahankintamenoista. **Aritmeettinen keskiarvo** saadaan laskemalla yhteen 16 kaupungin investointien omahankintamenoista ja jakamalla summa kaupunkien lukumäärällä eli 16. Aritmeettiseen keskiarvoon vaikuttaa jokaisen kaupungin luku samalla painolla. Painotetussa keskiarvossa suurimpien kaupunkien luvut vaikuttavat eniten.

Suurten kaupunkien käyttöomaisuusinvestoinnit kasvoivat edellisvuodesta 15 milj. euroa⁸, mutta olivat 58 miljoonaa euroa pienemmät kuin vuonna 2002.

Kaikkien tarkastelussa mukana olevien kaupunkien varsinaisen toiminnan ja investointien nettokassavirta oli negatiivinen. Yhteensä se oli –366 miljoonaa euroa. Toimintaa ja investointeja rahoitettiin joko rahoitustoiminnan kassavirralla tai kassavarojä pienentämällä. Rahoitustoiminnan nettokassavirta oli 316 miljoonaa euroa. Kassavarat supistuivat 50 miljoonaa euroa⁹.

⁸ Lukua pienentää Espoon rahoituslaskelmassa oleva sijoitusten 36 milj. tuotto.

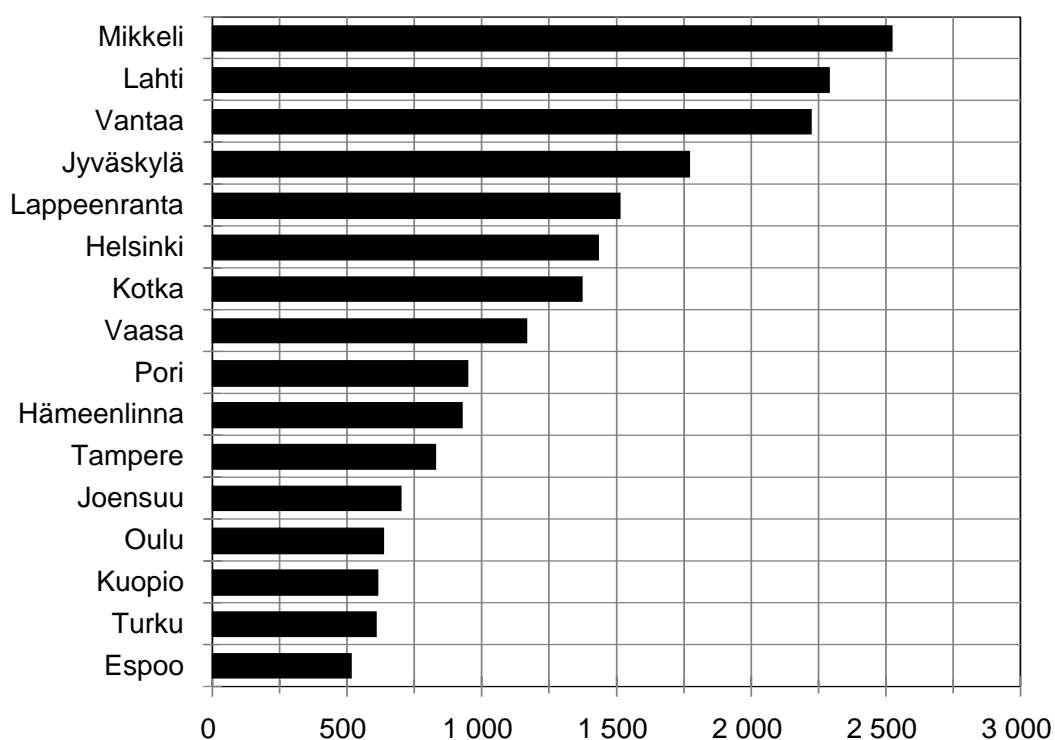
⁹ Kaupunkien yhteenlaskettuja kassavarojä heilutteli Lahden kaupungin konsernipankki. Lahdessa oli konsernipankissa talletuksia vuonna 2003 noin 62,1 milj. euroa. Vuoden 2004 lopussa niitä oli vain 0,6 euroa. Kaikkiaan Lahden kassavarat vähenivät 49,7 milj. euroa. Lahden konsernipankin talletusten muutokset vaikuttavat myös kaupungin lainamäärään. Vuonna 2003 em. talletukset lisäsivät lainamäärää. Vuonna 2004 talletusten supistuminen supistaa kaupungin lainakantaa. Näin tilastoihin muodostuu virheelinen kuva kaupungin lainamäärän kehityksestä, jos käytetään pelkkää lainamäärää. Seuraavassa luvussa on Lahden kohdalla vuoden 2003 lainamäärästä poistettu em. talletukset. Tämän takia kaupungin lainamäärä kasvaa, vaikka virallisissa tilastoissa se tulee vähenemään. *Lahden esimerkki saattaa antaa aiheita pohtia lainakannan laskentakaavan muuttamista.*

7 Lainat

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen erillä ja niistä laskettavien tunnuslukujen avulla. Vaikka taseesta on käytävissä monia tunnuslukuja, on niiden antama kuva yleensä samansuuntainen. Lukuihin liittyy vertailuongelmia, koska kunnat ovat organisoineet toimintansa eri tavoin. Yleisimmin käytetty tunnusluku on lainakanta asukasta kohti. Eniten lainoja asukasta kohden on Lahdessa ja Mikkelissä ja vähiten Espoossa.

Lainojenkin vertailuun liittyy monia ongelmia. Lahden konsernipankki lisää kaupungin lainakantaa, joka alkaa lähetä konserninlainakantaa. Kuviossa 7 on laskettu yhteen Lahden kaupungin omaan toimintaan ottamat lainat (755 e/as), kaupungin konserniyhtiöilleen välittämät lainat (1 530 e/as.).

Kuvio 7. Lainat euroa/asukas vuonna 2004

Uuden ongelman kuntien taseiden vertailussa muodostavat vastuut. Esimerkiksi Espoossa on yksityisellä rahoitusmallilla rakennettu kolme isoa kiinteistöä¹⁰. Niiden rakentamiskustannukset eivät näy kaupungin taseessa velkana, mutta vastuut niistä ovat merkittävät. Alaviitteessä mainittujen kohteiden vastuiden määrä on peräti 148 milj. euroa eli enemmän kuin kaupungin taseessa oleva 116 milj. euron lainakanta.

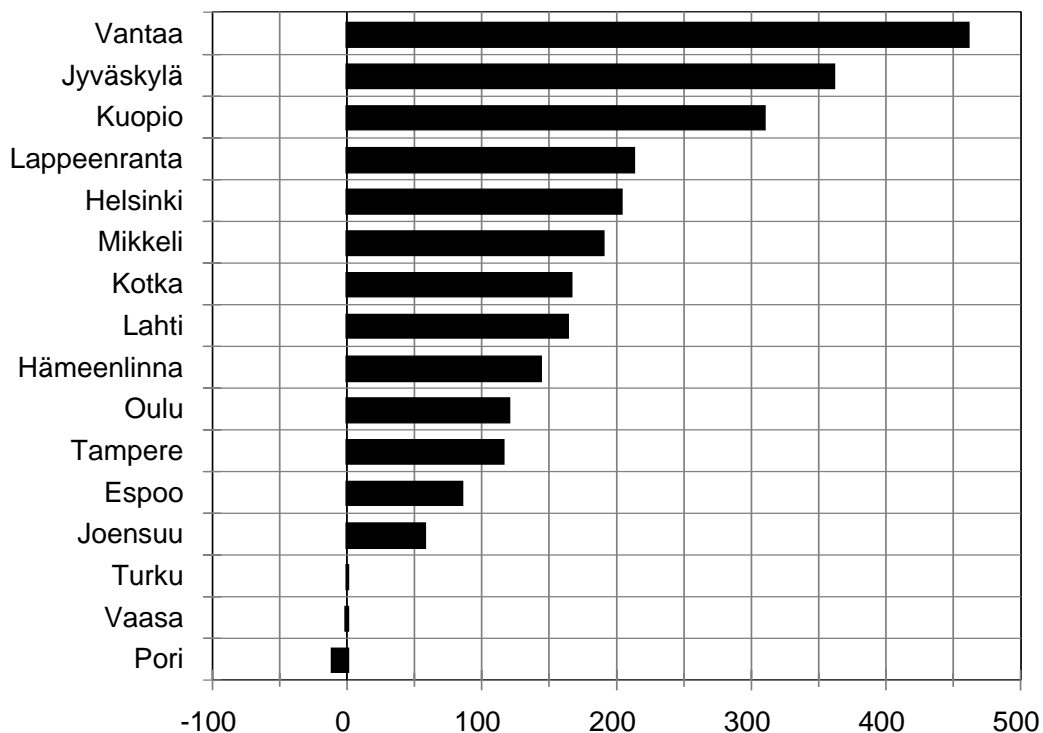
Näyttää siltä, että kunnissa on ollut halua ns. tasekosmetiikkaan ts. muokata erilaisin järjestelyin tase näyttämään todellista paremmalta. Jos vastaa-

¹⁰ Kuninkaantien lukio ja liikuntakeskus (48,8 milj. e), Leppävaaran aluekirjasto ja musiikkitalo (44,1 milj.e), Tapiolan terveysasema 44,8 milj.e) ja Kilon sosiaali- ja terveysasema (10,7 milj.e).

vanlaiset menettelyt yleistyvät¹¹ niin kuin erilaisista lehti uutisista voi päätellä, ei lainakanta kerro kuin osan vastuista.

Periaatteessa tällaiset vastuut pitäisi laskea yhteen lainamäärän kanssa ja vertailla näin saatuja lukuja. Vastuita ja lainoja ei kuitenkaan voi suoraan laskea yhteen, koska tilastojen ryhmä ”vastuut” sisältää hyvin sekalaisia vastuuta.

Kuvio 8. Lainojen muutos euroa/asukas vuonna 2004

¹¹ Lahdessa tutkitaan mahdollisuuksia rakentaa Jalkarannan sairaala ulkopuolisella rahoituksella. ”Ulkopuolisen rahoituksen ansiosta hanke ei rasittaisi niin paljon kaupungin omaa talousarviota eikä kasvattaisi velkataakkaa, joka muutenkin uhkaa moninkertaistua lähivuosina suurten investointipaineiden vuoksi”. (E-SS 9.12.2003)

”Moottoritiemalli tulossa koulujen rakentamiseen” otsikoi Etelä-Suomen Sanomat: ”Maamme suurimmat kaupungit, niiden joukossa Lahti, ovat suunnitelleet kokonaan uutta mallia toimitilojensa koulujen sekä minkin infrastruktuurinsa rakentamiseen. Kaupungit kaavailevat kumppanusmallia, eräänlaista elinkaarivastuuta, joka sitouttaisi niin rakentajan, rakennuttajan, omistajan kuin rahoittajankin hankkeeseen”. (E-SS 9.3.2005)

¹² Aiemmin todettiin Lahden konsernipankkiin liittyvät ongelmat. Lainamäärän muutoksen laskennassa on Lahden vuoden 2003 lainakannasta poistettu konsernitalletukset (62 milj.e). Näin kuvio antaa oikeamman kuvan kehityksestä.

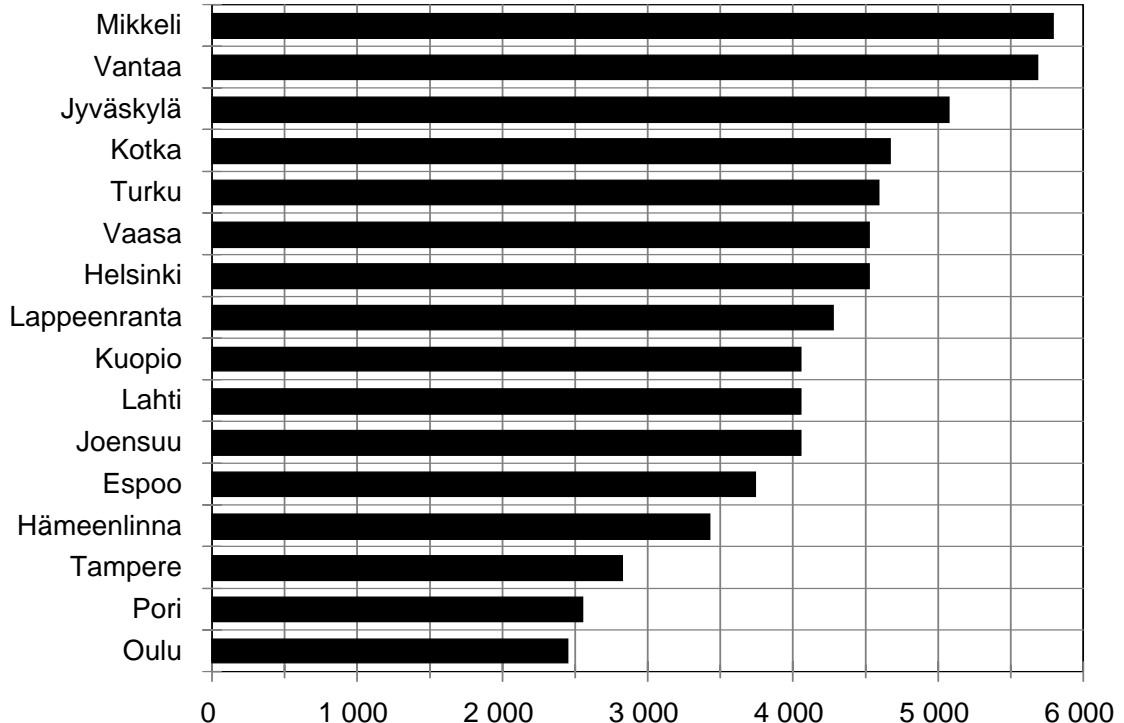
8 Konsernitase

Konsernitase täydentää sitä kuvaa, mikä jää kunnan omien lainojen tarkastelussa huomaamatta. Konsernitase eliminoi toimintojen organisoinnista johtuvia eroja, vaikka siihenkin liittyy ongelmia. Velkaisimmalla Mikkelillä on myös konsernilainaa muita enemmän (kuvio 9). Vantaan konsernilainojen kasvu oli peräti 140 miljoonaa euroa ja Helsingin 119 milj. euroa. Eniten konsernilainat kasvoivat asukaslukuun suhteutettuina Kuopiossa, Vantaalla ja Kotkassa.

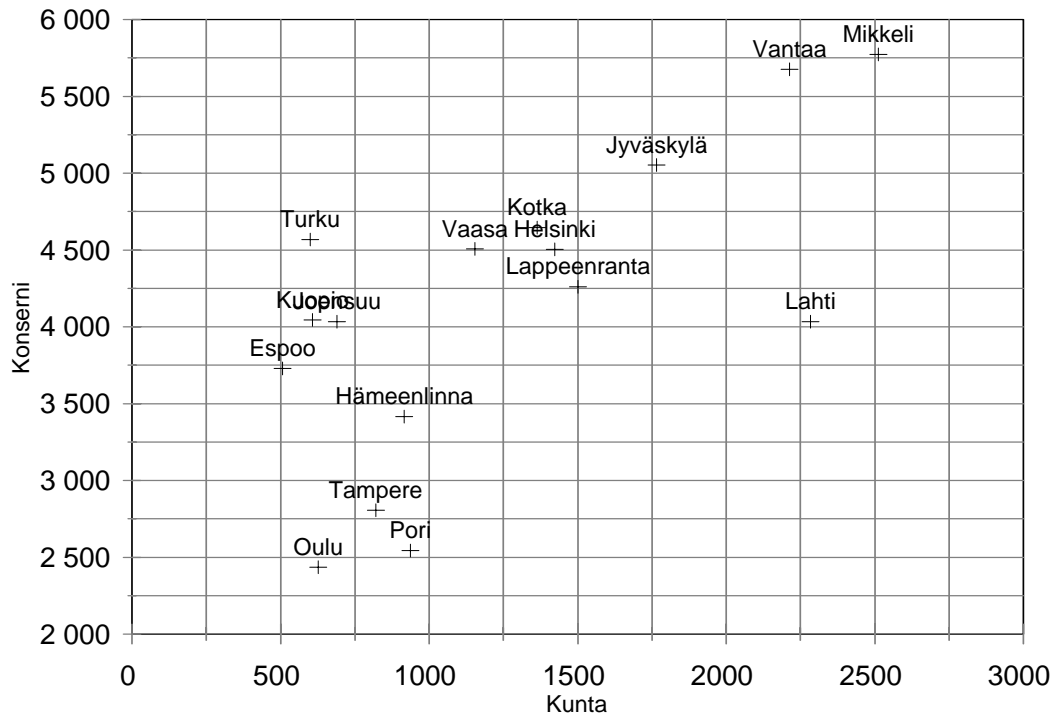
Seuraavalla sivulla olevassa kuviossa 10 on esitetty kaupungin ja konsernin lainat euroa/asukas hajontakuviona. Kuvio osoittaa, että jos kunnalla on paljon lainaa, on sitä myös konsernilla. Molempia on paljon Mikkelissä ja Vantaalla.

Kaupunkien omat lainat olivat yhteensä 2 598 milj. euroa ja konsernilainoja oli yli kolminkertainen määrä (8 875 milj. e). Kaupunkien oma lainakanta kasvoi 379 milj. euroa ja peräti konsernilainakanta 536 milj. euroa (liitetaulukko 10)

Kuvio 9. Konsernilainat euroa/asukas vuonna 2004 euroa/asukas

Kuvio 10. Kaupungin ja konsernin lainat euroa/asukas vuonna 2004

9 Pohdiskelevaa yhteenvetoa

Katteetonta optimismia

Peruspalveluohjelmassa maaliskuussa 2004 todettiin:

”Kuntien rahoitustilanteen arvioidaan heikkenevän vielä vuonna 2004, mutta vahvistuvan selvästi vuodesta 2005 lähtien. Valtiontalouden kehyksissä on varauduttu mittaviin valtionapujen lisäyksiin”.

Usko myönteiseen kehitykseen oli vuosi sitten vahva. Sitä heijasteli osaltaan Kuntaliiton johdon kesäkuussa 2004 kuntien valtuutetuille lähettämä ajankohtaiskirje, joka otsikoitu ”Kuntataloudessa myönteisiä odotuksia”.

Alue- ja kuntaministeri Hannes Manninen vastasi lokakuussa Martti Korhonen ym. välikysymykseen kunnallisten peruspalveluiden turvaamisesta 4/2004 vp (12.10.2004) mm. seuraavasti:

-Hallituksen toimenpiteiden ja ennustetun talouskehityksen seurauksena kuntatalous vahvistuu selvästi vuodesta 2005 alkaen. Kuntien vuosikatteen arvioidaan nousevan kuluvan vuoden 1.4 miljardista eurosta ensi vuonna 1.6 miljardiin euroon ja peräti 2.3 miljardiin euroon vuonna 2008. Kuntien keskimääräisen velkaantumisen arvioidaan pysähtyvän vuonna 2007.

-Välikysymyksen huoli kuntataloudesta perustuu epäilyyn, että kuntien verotulojen ja menojen kehitys olisi arvioitu liian optimistiseksi. On syytä selvästi sanoa, että arviot ja ennusteet kansantalouden ja kuntatalouden kehityksestä eivät ole politiikkaa. Oikeita lukuja ei päätetä hallituksen pöydissä, eikä niistä neuvotella oppositionkaan kanssa.

-Arviot on siis aina tehty ja tehdään jatkossakin virkatyönä ja virkavastuulla maan parhaiden asiantuntijoiden toimesta ministeriöiden ja Suomen Kuntaliiton yhteistyönä. Se tästä vielä puuttuisi, että minä, edustaja Korhonen ja edustaja Zyskowicz sopisimme siitä, mikä on kuntien verotulo- tai menokehitys seuraavat viisi vuotta.

-Hallitus ennakoii, että kuntatalous kääntyy paremmaksi jo ensi vuonna eikä vasta 2008, kuten välikysymyksessä on todettu. Kehitysarvio on tältäkin osin realistinen, koska jo noin 1.6 miljardin euron vuosikate riittää kattamaan käyttöomaisuuden samansuuruiset poistot. Tämä tarkoittaa, että kuntien taseisiin ei kerry koko maan tasolla uutta katettavaa alijäämää.

Laskelmat eivät kuitenkaan toteutuneet. Ennätysmäärä kuntia korotti veroprosenttia tälle vuodelle. Edes laman pahimpina vuosina ei maassa löytynyt 136 kuntaa, jotka olisivat olleet pakotettuja veroprosentin korottamiseen. Ennakkotiedot¹³ viime vuoden tilinpäätöksistä kertoivat, että 142 kunnan vuosikate jää miinusmerkkiseksi. Kunnallistalouden piti kääntyä paremmaksi, mutta veroprosentin korotukset ja vuoden 2004 tilinpäätösten ennakkotiedot kertoivat toista.

Kuva kunnallistalouden kehityksestä muuttui merkittävästi muutamassa kuu- kaudessa vuodenvaihteen tienoilla. Vastaavien virheiden välttämiseksi olisi syy-

¹³142 kunnan vuosikate negatiivinen. Kuntien taloustilanne heikkeni voimakkaasti viime vuonna. Kuntaliitto tiedottaa 9.2.2005. Kuntaliiton tiedotteesta ei ilmennyt negatiivisen vuosikatteen kuntien yhteenlaskettu asukasluku. Suuri osa negatiivisen vuosikatteen kunnista on kuitenkin asukasluvultaan pieniä vuonna 2004. Edellisvuonna negatiivisen vuosikatteen kuntien joukossa oli mm. maan neljänneksi suurin kunta Vantaa.

tä analysoida virheelliseen arvioon johtaneet tekijät. Vääristä arvioista joutuvat kärsimään nimenomaan kunnat.

Helsingin Sanomat käsitteli aihetta pääkirjoituksessaan 20.2.2005 otsikolla ”Valtio ottaa vihdoon tosissaan kuntien talousahdingon”:

”Vielä viime vuonna valtio arvioi kuntien taloudellisen tilan paranevan lähivuosina. Syyskuussa kunnallistalouden ja -hallinnon neuvottelukunta totesi kuntien vuosikatteiden heikkenevän 2004, mutta sen jälkeen lasku pysähtyy ja talous tasapainottuu. Neuvottelukunta tosin varoitti menojen kasvusta. Jos niitä ei saada hillityksi, monet kunnat suistuvat rahoituskriisiin.

Kuntaministeri Hannes Manninen (kesk) puolusti voimakkaasti arvioita kuntien talouden parantamisesta, kun kuntapalveluita koskevaa välikysymystä käsiteltiin eduskunnassa viime lokakuussa. Saman arvion mukaan syntyi tämän vuoden valtion budjetti.

Nyt on jo toinen ääni kellossa. Ministeri Manninen esitteli viime viikolla hallituksen politiikkariihessä aietta, jonka mukaan hallitus käynnistää kaikkia kuntia koskettavan peruspalveluremontin. Valtiovarainministeri Antti Kalliomäki (sd) vahvisti seuraavana päivänä sadoille kuntapäätäjille laivaseminaarissa, että kuntatalous on hälytystilassa.

Valtio on siis vihdoin tajunnut, että kuntia ollaan suistamassa perikatoon, kun niiden palveluvelvoitteita lisätään ja kunnille kuuluvia rahoja pantataan tai siirretään valtion kassaan. Silloin kun ennätysmäärä kuntia nostaa veroprosenttiaan ja saa aikaan negatiivisen vuosikatteen, asiat eivät voi olla hyvin. Kehitys on ollut nähtävissä jo pitkään, mutta hälytyskellot eivät ole herättäneet hallitusta. Toisella kädellä on annettu lisää valtionosuuksia, kun toisella on leikattu kuntien tuloja. (kursivointi HH)

Menot ja velka kasvoivat

Suurten kaupunkien tulo-rahoitus oli tasapainossa vuosikatteen ja poistojen suhteella mitaten seitsemässä kaupungissa. Investointien rahoittamiseen sen sijaan vuosikate ei riittänyt missään kaupungissa.

Verotulojen kasvu oli hidasta. Eräs syy siihen oli ansiotulovähennyksen korotus, minkä valtio kuitenkin korvasi kunnille korottamalla valtionosuuksia. Ainoastaan Helsingin verotulot vähenivät edellisvuodesta. Veroprosenttiaan korottivat Espoo ja Tampere.

Verotulot kasvoivat yhteensä 38 miljoonaa euroa. Valtionosuuksien kasvu oli 240 milj. euroa. Tästä kompensaation osuus oli sisäasiainministeriön arvion mukaan 147 milj. euroa. Kun valtionosuuksien kasvusta puhdistetaan verotulotasauksen muutos ja indeksitarkistus, ei muuta kasvua paljon ollutkaan.

Kaupunkien toimintakulujen kasvu oli odotettua suurempi. Ainoastaan Helsingin toimintakulut vähenivät. Se tapahtui jo toisen kerran peräkkäin. Yli 7 prosenttia toimintakulut kasvoivat 7 kaupungissa. Kahden vuoden toimintakulujen muutos oli 10 kaupungissa yli 12,0 prosenttia ja näistä neljässä yli 15,0 prosenttia. Ilman Helsinkiä suurten kaupunkien toimintakulujen kasvu vuonna 2004 oli 6,5 prosenttia ja vuosina 2002–2004 peräti 12,7 prosenttia.

Kun kaupunkien verotuloilla ja valtionosuuksilla katettava toimintakate heikkeni 214 milj. euroa, kasvoivat verotulot ja valtiinosuudet yhteensä 278 milj. euroa. Yhteenlaskettu vuosikate parani 92 milj. euroa, mutta 9 kaupungin vuosikate heikkeni. Tilikauden ylijäämä oli 149 milj. euroa. Seitsemän kaupungin tuloslaskelmassa oli ylijäämää. Yhteenlaskettujen lukujen kohtuullisuuteen vaikutti ratkaisevasti Helsingin toimintakulujen väheneminen.

Käyttöomaisuusinvestoinnit olivat 1 368 milj. euroa¹⁴ ja ne vähenivät edellisvuodesta 32 milj. euroa.

Kaupunkien lainakanta kasvoi 379 milj. euroa. Konsernilainat kasvoivat yli 536 milj. euroa. Kaupungit ovat siten velkaantumassa nopeaan tahtiin.

Taulukko 2. Eräitä vuoden 2004 tilinpäätöksen tunnuslukuja

2004	Asukasluku	Vero- prosentti	Vuosikate % poistoista	Investointien tulorahoitus- prosentti	Kassan riittävyys, (pv);	Laina- kanta e/asukas	Konserni- lainat e/asukas
Helsinki	559 046	17,50	125	78	65	1 424	4 506
Espoo	227 472	17,50	81	51	28	508	3 731
Tampere	202 932	18,00	108	65	37	822	2 807
Vantaa	185 429	17,75	32	14	1	2 215	5 676
Turku	174 824	18,00	103	56	60	600	4 569
Oulu	127 226	18,00	155	75	45	628	2 436
Lahti	98 281	18,25	79	58	40	2 284	4 036
Kuopio	88 452	18,00	54	34	16	609	4 046
Jyväskylä	83 582	18,50	22	15	0,4	1 767	5 054
Pori	76 152	18,00	126	89	13	938	2 544
Lappeenranta	58 982	18,00	29	23	30	1 502	4 263
Vaasa	57 030	19,00	117	76	23	1 156	4 507
Kotka	54 759	18,00	65	30	17	1 364	4 646
Joensuu	52 738	18,50	99	67	100	691	4 034
Hämeenlinna	47 178	18,00	94	37	133	918	3 416
Mikkeli	46 531	18,75	105	88	2	2 513	5 773

¹⁴Tällöin luvuissa ei ole mukana Espoon käyttöomaisuusinvestointeja vähentävä 36,5 milj. euroa muiden sijoitusten tuotto.

Liitetaulukko 1. Suurten kaupunkien verotulot, valtionosuudet ja verorahoitus 2004

Tilinpäättös 2004 Milj. euroa	Vero- prosentti	Vero- tulot	Kunnan tulovero	Kiinteis- tövero	Yhteisö- vero	Valtion- osuudet	Vero- rahoitus
Helsinki	17,50	1 927,8	1 600,5	115,2	211,3	68,0	1 995,8
Espoo	17,50	844,7	706,0	40,4	97,9	-26,2	818,5
Tampere	18,00	562,6	483,5	24,8	54,3	140,8	703,4
Vantaa	17,75	572,6	492,0	39,1	41,3	63,3	635,9
Turku	18,00	469,2	405,0	25,3	38,7	194,1	663,2
Oulu	18,00	366,2	305,4	13,3	47,6	54,2	420,4
Lahti	18,25	247,4	219,7	14,6	13,0	74,2	321,6
Kuopio	18,00	218,4	196,7	10,9	10,9	71,8	290,2
Jyväskylä	18,50	220,3	190,7	14,7	14,9	43,1	263,3
Pori	18,00	186,4	168,4	7,5	10,2	117,6	304,0
Lappeenranta	18,00	148,4	129,0	7,4	12,1	42,2	190,6
Vaasa	19,00	168,1	140,7	8,5	19,0	70,2	238,3
Kotka	18,00	143,5	130,6	6,3	6,6	55,5	199,0
Joensuu	18,50	128,1	114,3	6,8	7,0	59,2	187,3
Hämeenlinna	18,00	122,3	110,2	6,0	6,0	38,2	160,5
Mikkeli	18,75	112,4	101,5	5,9	5,0	43,4	155,9
Yhteensä 2004		6 438,6	5 494,2	346,6	595,8	1 109,5	7 548,0
Yhteensä 2003		6 400,5	5 489,6	329,8	578,8	869,6	7 270,1
Yhteensä 2002		6 657,3	5 511,4	312,6	830,9	673,2	7 330,5

Liitetaulukko 2. Verotulojen muutos % 2004

Muutos % 2004	Vero- prosentti	Vero- tulot	Kunnan tulovero	Kiinteis- tövero	Yhteisö- vero	Kv. ilman korotusta
Helsinki		-2,9	-2,6	1,2	-6,8	
Espoo	0,50	2,5	-0,7	28,3	20,4	-3,5
Tampere	0,75	4,9	4,5	0,32	10,4	0,2
Vantaa		2,0	0,5	19,5	6,4	
Turku		1,0	0,3	2,5	8,8	
Oulu		0,9	-0,7	0,1	12,6	
Lahti		1,8	2,3	1,5	-5,6	
Kuopio		1,6	1,6	-1,8	5,3	
Jyväskylä		0,9	1,5	-6,3	0,3	
Pori		1,8	3,1	-1,1	-14,8	
Lappeenranta		0,9	1,3	2,7	-4,1	
Vaasa		1,3	0,8	-0,9	6,4	
Kotka		1,7	2,9	1,0	-17,0	
Joensuu		3,3	3,0	-0,2	12,7	
Hämeenlinna		2,8	2,0	2,9	20,1	
Mikkeli		2,2	1,6	1,6	15,8	
Yhteensä		0,6	0,1	5,1	2,9	

Liitetaulukko 3. Verotulojen ja valtionosuuksien muutos 2004 (milj.e)

Muutos milj.e 2004	Vero- prosentti	Vero- tulot	Kunnan tulovero	Kiinteis- tövero	Yhteisö- vero	Valtion- osuudet	Vero- rahoitus
Helsinki		-56,6	-42,5	1,4	-15,4	60,3	3,7
Espoo	0,50	20,9	-4,6	8,9	16,6	39,3	60,2
Tampere	0,75	26,1	21,0	0,1	5,1	20,4	46,4
Vantaa		11,0	2,2	6,4	2,5	22,6	33,6
Turku		4,8	1,0	0,6	3,1	23,9	28,7
Oulu		3,1	-2,2	0,0	5,3	15,3	18,5
Lahti		4,3	4,9	0,2	-0,8	8,5	12,8
Kuopio		3,4	3,2	-0,2	0,5	4,9	8,3
Jyväskylä		1,9	2,8	-1,0	0,1	3,8	5,7
Pori		3,3	5,1	-0,1	-1,8	4,4	7,7
Lappeenranta		1,4	1,7	0,2	-0,5	6,4	7,8
Vaasa		2,1	1,1	-0,1	1,1	17,0	19,1
Kotka		2,5	3,7	0,1	-1,3	4,8	7,2
Joensuu		4,2	3,4	0,0	0,8	3,8	7,9
Hämeenlinna		3,3	2,2	0,2	1,0	3,4	6,8
Mikkeli		2,4	1,6	0,1	0,7	1,1	3,5
Yhteensä		38,1	4,6	16,8	17,1	239,9	277,9

Liitetaulukko 4. Verotulojen ero TP2004 – TA20043 (milj.e)

Ero TP-TA milj. e	Vero- tulot	Kunnan tulovero	Kiinteis- tövero	Yhteisö- vero
Helsinki	-63,6	-52,0	-4,8	-6,8
Espoo	-13,0	-26,3	0,9	12,4
Tampere	4,5	3,5	-1,1	2,3
Vantaa	-15,4	-13,0	-0,5	-1,7
Turku	-4,6	-2,5	0,3	-2,5
Oulu	-3,0	-4,2	-0,6	1,8
Lahti	3,2	5,2	-0,7	-1,3
Kuopio	1,2	1,7	-0,6	0,4
Jyväskylä	-0,8	1,1	-1,2	-0,7
Pori	3,3	3,4	-0,1	0,0
Lappeenranta	-2,2	-1,3	0,1	-0,9
Vaasa	1,3	2,4	-0,6	-0,4
Kotka	-0,4	1,1	-0,2	-1,2
Joensuu	3,6	3,5	-0,2	0,2
Hämeenlinna	0,2	0,1	-0,4	0,5
Mikkeli	1,1	0,8	-0,2	0,5
Yhteensä	-84,5	-76,5	-10,0	2,6

Liitetaulukko 5. Ansiotulovähennys ja sen kompensatio 2003 (Sisäasiainministeriö 2003)

1000 e	Vuosi 2004			Vuosi 2005			Vuosi 2006			
	Vero muutos	Valt.os muutos	Netto- muutos	Vero muutos	Valt.os muutos	Netto- muutos	Vero muutos	Valt.os muutos	Tasaus- muutos	Kokonais- vaikutus
Helsinki	-38 023	38 791	768	-41 490	38 791	-2 699	-41 490	38 791	3 189	490
Espoo	-13 818	15 358	1 539	-15 078	15 358	279	-15 078	15 358	890	1 169
Tampere	-12 819	13 849	1 030	-13 988	13 849	-139	-13 988	13 849	882	743
Vantaa	-13 182	12 606	-576	-14 384	12 606	-1 778	-14 384	12 606	1 324	-454
Turku	-11 386	12 102	716	-12 425	12 102	-323	-12 425	12 102	638	316
Oulu	-7 880	8 635	755	-8 598	8 635	36	-8 598	8 635	349	385
Lahti	-6 261	6 790	528	-6 832	6 790	-43	-6 832	6 790	265	223
Kuopio	-5 431	6 086	656	-5 926	6 086	161	-5 926	6 086	192	352
Jyväskylä	-5 012	5 621	609	-5 469	5 621	152	-5 469	5 621	116	268
Pori	-4 589	5 260	671	-5 007	5 260	253	-5 007	5 260	120	373
Lappeenranta	-3 662	4 069	407	-3 996	4 069	73	-3 996	4 069	142	215
Vaasa	-3 730	3 945	215	-4 070	3 945	-125	-4 070	3 945	130	5
Kotka	-3 341	3 786	444	-3 646	3 786	140	-3 646	3 786	103	243
Joensuu	-3 195	3 624	429	-3 487	3 624	137	-3 487	3 624	149	286
Hämeenlinna	-2 953	3 239	286	-3 222	3 239	17	-3 222	3 239	129	146
Mikkeli	-3 016	3 222	206	-3 291	3 222	-69	-3 291	3 222	276	207
Yhteensä	-138 297	146 981	8 683	-150 908	146 981	-3 927	-150 908	146 981	8 895	4 967
Koko maa	-329 000	359 000	30 000	-359 000	359 000	0	-359 000	359 000	15 391	15 391

Liitetaulukko 6. Verotulotasaus 2000–2004 (milj.e)

Milj.e	2000	2001	2002	2003	2004	Muutos			
						2001	2002	2003	2004
Helsinki	-275,9	-325,2	-410,2	-316,8	-307,9	-49,3	-85,0	93,4	9,0
Espoo	-92,7	-122,7	-161,2	-165,1	-145,4	-30,0	-38,5	-3,9	19,7
Tampere	-22,3	-28,6	-33,3	-39,4	-36,2	-6,3	-4,8	-6,0	3,2
Vantaa	-45,8	-53,2	-57,5	-57,2	-55,7	-7,4	-4,3	0,3	1,5
Turku	-27,0	-23,7	-24,9	-27,0	-21,5	3,3	-1,3	-2,0	5,5
Oulu	-10,8	-23,7	-25,2	-35,3	-29,7	-12,9	-1,5	-10,1	5,6
Lahti	-3,3	-2,2	-1,0	-1,7	-4,0	1,1	1,1	-0,6	-2,3
Kuopio	-1,2	1,4	7,2	0,5	-2,3	2,6	5,7	-6,7	-2,8
Jyväskylä	-5,3	-5,5	-6,4	-7,2	-8,1	-0,2	-0,9	-0,8	-0,8
Pori	-1,7	0,0	-0,4	0,4	-2,8	1,7	-0,4	0,8	-3,2
Lappeenranta	-3,2	-3,3	-3,5	-4,4	-4,1	-0,1	-0,2	-0,9	0,3
Vaasa	-11,8	-9,6	-13,2	-18,2	-7,9	2,2	-3,6	-4,9	10,3
Kotka	-2,5	-1,4	-0,4	-3,4	-4,2	1,1	0,9	-3,0	-0,8
Joensuu	2,4	3,1	6,0	3,5	1,4	0,7	2,8	-2,4	-2,1
Hämeenlinna	-3,2	-2,3	-1,0	-3,1	-3,8	0,9	1,3	-2,1	-0,6
Mikkeli	4,3	8,3	10,7	8,0	4,7	4,1	2,4	-2,7	-3,4
Koko maa	-76,8	31,4	-54,0	-52,1	-105,6				

Liitetaulukko 7. Toimintakulujen ja toimintakatteen¹⁵

	Toimintakulujen muutos % 2004	Toimintakatteen muutos % 2004	Toimintakulujen muutos % 2002-2004	Toimintakatteen muutos % 2002-2004	Toimintakate/ toimintakulut % 2004
Helsinki	-0,6	-2,3	-1,6	-9,0	43,5
Espoo	4,9	4,7	9,0	7,1	17,8
Tampere	5,0	5,9	13,0	11,0	37,4
Vantaa	8,4	1,8	16,9	9,2	18,3
Turku	6,6	5,8	12,3	12,3	25,5
Oulu	7,1	7,9	14,0	9,4	40,8
Lahti	5,7	6,2	13,4	14,2	17,6
Kuopio	10,1	9,2	15,7	12,7	32,4
Jyväskylä	9,2	2,9	14,9	9,1	22,2
Pori	2,9	3,4	8,7	7,8	36,6
Lappeenranta	3,7	3,4			19,9
Vaasa	4,5	4,0	4,2	3,0	23,3
Kotka	9,3	8,5	14,7	12,6	26,9
Joensuu	8,6	6,3	16,5	12,6	21,3
Hämeenlinna	7,6	4,3	15,2	12,6	18,2
Mikkeli	9,0	3,8	10,0	2,3	25,0
Yhteensä	4,3	3,2	8,0	4,5	31,7
Yhteensä ilman Helsinkiä	6,5	5,1	12,7	13,9	

	Toimintakulujen muutos 2004	Toimintakatteen muutos 2004	Toimintakulujen muutos 2002-2004	Toimintakatteen muutos 2002-2004	Veropro- sentin vaikutus milj.e
Muutos milj.euroa					
Helsinki	-18,6	38,0	-49,0	163,5	94,4
Espoo	44,2	-34,9	77,5	-51,3	41,8
Tampere	51,1	-34,2	123,7	-61,4	26,7
Vantaa	69,4	-10,8	130,0	-52,6	28,5
Turku	55,9	-35,1	99,0	-70,6	22,6
Oulu	41,2	-26,0	76,1	-30,4	17,2
Lahti	21,7	-19,1	47,5	-40,5	11,8
Kuopio	38,0	-23,3	55,9	-31,3	10,8
Jyväskylä	31,7	-7,3	48,4	-22,1	10,2
Pori	12,3	-9,0	34,6	-19,8	9,2
Lappeenranta	9,3	-6,3			7,2
Vaasa	12,9	-8,8	12,0	-6,6	7,3
Kotka	22,8	-15,1	34,4	-21,4	7,2
Joensuu	18,5	-10,5	33,0	-20,0	6,0
Hämeenlinna	14,1	-6,4	26,2	-17,6	6,1
Mikkeli	17,4	-5,4	19,1	-3,3	5,4
Yhteensä	441,6	-214,1	768,3	-285,3	

¹⁵ Plusmerkkinen toimintakatteen muutos merkitsee toimintakatteen alijäämäisyyden lisääntymistä.

Liitetaulukko 8. Tuloslaskelman keskeiset luvut 2004 (milj. e)

2004	Vuosi- kate	Suunnitel- man mukai- set poistot	Tilikauden tulos	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)
Helsinki	380 923	305 660	184 052	175 321
Espoo	63 954	78 916	-14 963	22 888
Tampere	89 069	82 326	6 807	4 884
Vantaa	16 484	50 804	-34 319	-35 662
Turku	46 686	45 541	1 145	1 145
Oulu	72 144	46 493	25 650	24 676
Lahti	17 738	22 372	-4 367	-3 910
Kuopio	15 821	29 165	-12 803	-13 466
Jyväskylä	5 098	22 726	-17 486	-16 881
Pori	30 784	24 506	7 611	5 739
Lappeenranta	3 800	13 000	-9 200	-9 700
Vaasa	17 956	15 443	2 513	3 044
Kotka	9 724	14 741	-5 522	-5 449
Joensuu	13 592	13 734	-118	-1 312
Hämeenlinna	7 733	8 213	-1 912	-876
Mikkeli	10 991	10 517	474	-711
Yhteensä 2004	802 497	784 157	127 562	149 730
Yhteensä 2003	710 030	743 116	116 000	85 947
Yhteensä 2002	851 904	717 269	404 848	258 614

Liitetaulukko 9. Rahoitusosan keskeisimmät luvut 2004 (milj.e)

Milj. e	Rahoitus- Käyttöomai-		Vars. toim. ja inv. netto- kassavirta	Rahoitus-		Kassa- varojen muutos	Kassa- varat 31.12.
	Käyttöomai- suusinvestoi- ntoinnit	osuudet investointi- menoihin		Käyttöomai- suuden myynti- tulot	toiminnan nettokassa- virta		
Helsinki	496,4	6,1	119,1	-21,9	37,1	15,2	662,2
Espoo	94,0	4,8	25,5	-22,0	32,5	10,5	149,7
Tampere	139,3	2,5	16,4	-36,4	31,0	-5,5	115,9
Vantaa	117,9	3,6	38,7	-96,3	97,1	0,8	2,8
Turku	85,3	0,9	26,9	-29,8	15,9	-14,0	160,0
Oulu	100,7	4,2	10,9	-22,9	18,9	-4,0	87,1
Lahti	31,4	0,6	6,3	-13,6	-36,2	-49,8	46,4
Kuopio	47,2	1,2	3,5	-28,0	34,0	5,9	20,0
Jyväskylä	36,6	1,4	6,3	-29,0	27,5	-1,5	0,4
Pori	45,0	2,4	7,9	-2,7	-1,9	-4,6	18,4
Lappeenranta	19,1	2,1	4,3	-13,4	18,3	4,9	22,8
Vaasa	24,4	0,9	3,5	-6,2	6,1	-0,1	21,1
Kotka	33,2	0,8	1,9	-25,3	12,7	-12,6	15,1
Joensuu	22,4	2,2	1,6	-6,1	5,1	-0,9	71,2
Hämeenlinna	23,3	2,0	8,4	-9,3	13,2	3,9	83,5
Mikkeli	16,3	0,7	3,1	-4,1	5,5	1,4	1,6
Yhteensä 2004	1332,3	36,3	284,4	-366,9	316,7	-50,3	1 478,3
Yhteensä 2003	1390,4	48,7	337,8	-435,4	480,6	45,2	1 526,8
Yhteensä 2002	1463,2	48,9	462,6	-185,4	158,0	-27,4	1 478,5

Espoon käyttöomaisuusinvestointeja vähentää 36,5 milj. euroa muiden sijoitusten tuotto

Liitetaulukko 10. Lainat ja konsernilainat 2004

	Kaupungin lainat				Konsernin lainat			
	2004	2004	Muutos	Muutos	2004	2004	Muutos	Muutos
	Milj.e	Euroa/as.	Milj.e	Euroa/as.	Milj.e	Euroa/as.	Milj.e	Euroa/as.
Helsinki	796	1 424	113,1	203	2 519	4 506	119	216
Espoo	116	508	20,7	85	849	3 731	21	41
Tampere	167	822	25,0	116	570	2 807	42	182
Vantaa	411	2 215	88,3	461	1 053	5 676	140	716
Turku	105	600	-0,1	0	799	4 569	-5	-24
Oulu	80	628	15,8	120	310	2 436	44	327
Lahti	224	2 284	15,9	164	397	4 036	-3	-34
Kuopio	54	609	27,5	310	358	4 046	58	654
Jyväskylä	148	1 767	32,0	362	423	5 054	28	264
Pori	72	938	-0,8	-11	193	2 544	0	10
Lappeenranta	89	1 502	12,7	213	252	4 263	17	288
Vaasa	67	1 156	1,0	-1	257	4 507	5	76
Kotka	75	1 364	9,3	192	254	4 646	24	425
Joensuu	37	691	3,2	58	213	4 034	2	37
Hämeenlinna	43	918	6,9	143	161	3 416	19	389
Mikkeli	117	2 513	8,9	190	269	5 773	23	493
Yhteensä 2004	2 598		379		8 875		536	250
Yhteensä 2003	2 219				8 339			
Yhteensä 2002	1 812				7 589			